

Consultatiedocument betreffende het voorstel tot wijziging van de Wet griffierechten burgerlijke zaken en de Algemene wet bestuursrecht in verband met de verlaging van griffierechten (Wet verlaging griffierechten)

1. Inleiding

Het voorliggende document is een consultatiedocument dat hoort bij de internetconsultatie van het conceptwetsvoorstel van de Wet verlaging griffierechten. In dit conceptwetsvoorstel wordt de afspraak uit het coalitieakkoord Rutte-IV om de griffierechten te verlagen met 25% uitgewerkt. Het doel van deze verlaging is het vergroten van de toegang tot het recht voor burgers en het MKB.

Graag leggen we bij deze internetconsultatie twee vraagstukken expliciet aan u voor:

- 1) Het effect van de verlaging van de griffierechtstarieven bij vorderingen van niet meer dan € 500 op de schuldenaanpak;
- 2) De discrepantie in de tarieven tussen verschillende instanties in de Wet griffierechten burgerlijke zaken (Wgbz).

In dit document worden deze vraagstukken nader uiteengezet. Ook buiten deze vraagstukken zijn reacties op hetgeen is beschreven in dit document en in het conceptwetsvoorstel welkom. De uitkomsten van de consultatie zullen meegenomen worden bij de verdere uitwerking van het wetsvoorstel.

2. VRAAGSTUK 1 - Effect verlaging griffierechtstarieven bij vorderingen van niet meer dan € 500 op de schuldenaanpak

2.1 Achtergrond

De verlaging van het griffierecht leidt tot een betere toegang tot de rechter. Zo geven MKB-bedrijven aan nu bij conflicten onder andere niet naar de rechter te gaan omdat de kosten (te) hoog zijn.¹ In het coalitieakkoord is naast de verbetering van de toegang tot het recht ook opgenomen dat de brede schuldenaanpak voortvarend wordt voortgezet. Concreet punt in dit kader is het tegengaan van de opstapeling van schulden door een maximum te stellen aan verhogingen, rente- en incassokosten en het tegengaan van doorverkoop van schulden als verdienmodel. De vraag is of de verlaging van het griffierecht bij vorderingen van niet meer dan € 500 van invloed is op de mogelijkheden om de doelstelling van de brede schuldenaanpak in het coalitieakkoord te behalen.²

In het kader van de schuldenaanpak is de inzet dat kleine schulden klein worden gehouden en zo spoedig mogelijk buitengerechtelijk worden opgelost. Een mogelijk ongewenst neveneffect van de verlaging van de griffierechten voor vorderingen met een waarde van niet meer dan € 500 kan zijn dat schuldeisers minder energie steken in het minnelijk traject en sneller kiezen voor een gerechtelijke procedure. Als schuldeisers hun onbetaalde facturen door de verlaging van de griffierechten straks sneller aan de rechter voorleggen, kan dit leiden tot een verhoging van de kosten die de schuldenaar uiteindelijk moet betalen. Naast de onbetaalde vordering, de rente- en incassokosten, moet de schuldenaar ook de kosten van de procedure (waaronder het griffierecht) voldoen als hij in het ongelijk wordt gesteld. Het vonnis levert een titel op voor dit totale bedrag en kan nog twintig jaar ten uitvoer worden gelegd.

Het verbeteren van de toegang tot de rechter door het verlagen van de financiële drempel voor schuldeisers mag niet leiden tot een verergering van de eventuele financiële problemen van schuldenaren. Dit kan zich met name voordoen als de schuldeiser zijn vordering ineens betaald wil

---

¹ Zie bijvoorbeeld: T. Geurts en M.J. ter Voert, *Geschillen in het MKB. Over het verloop van conflicten bij bedrijven tot tien werkzame personen*. WODC, Cahier 2019-11.

² Zie hoofdstuk 4: Bestaanszekerheid en kansgelijkheid (paragraaf Arbeidsmarkt en inkomen) en hoofdstuk 5: Welvarend land (paragraaf Ondernemende, innovatieve en eerlijke economie) in het coalitieakkoord 2021-2025: 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst' van VVD, D66, CDA en ChristenUnie.

krijgen, terwijl de schuldenaar dit onmogelijk kan. Het is daarom belangrijk om gelijktijdig maatregelen te treffen die dit voorkomen. Ingezet wordt op het stimuleren dat schuldeisers van onbetaalde vorderingen met de schuldenaar in contact proberen te komen om in onderling overleg tot een betaling (sregeling) te komen. Lukt dit niet en start de schuldeiser een procedure, dan is het van belang om te zorgen dat de schuldenaar en zijn belangen in de procedure voldoende in beeld komen. Hiervoor is het belangrijk om schuldenaren te stimuleren op de zitting te verschijnen.³ Een wetsvoorstel dat de rechter de mogelijkheid geeft om ook tegen de wil van de schuldeiser een passende betalingsregeling op te leggen, is op dit moment in internetconsultatie.

2.2 Vraag

Welk effect zou de verlaging van het griffierecht bij vorderingen van niet meer dan € 500 kunnen hebben op de ambitie van het kabinet om "Bestaanszekerheid en kansengelijkheid" te borgen en in dat kader het tegengaan van de opstapeling van schulden door een maximum te stellen aan verhogingen, rente- en incassokosten en het tegengaan van doorverkoop van schulden als verdienmodel?

3. VRAAGSTUK 2 - Discrepantie in de tarieven tussen verschillende instanties in de Wgbz

3.1 Achtergrond

De doelstelling in het griffierechtenstelsel is dat procederen bij een hogere instantie duurder of in ieder geval niet goedkoper is dan het starten van de procedure in eerste aanleg. Een zaak is voordat deze in behandeling wordt genomen bij het gerechtshof of de Hoge Raad, reeds in eerste aanleg beoordeeld bij de rechtbank. Indien iemand een tweede of derde beoordeling van de zaak wenst, is het gerechtvaardigd dat in deze gevallen een hogere bijdrage van betrokkene wordt gevraagd en dat juist hier sprake is van een financiële prikkel die is gericht op het maken van een zorgvuldige afweging alvorens een rechtsmiddel wordt ingesteld.

Het huidige stelsel in de Wgbz heeft niet voor alle categorieën vorderingen deze logische opbouw. Bij de laatste wijziging van de Wgbz - die per 1 januari 2022 in werking is getreden (*Stb.* 2021, 507) - is een deel van de tarieven in eerste aanleg verhoogd en zijn de tarieven in hoger beroep en cassatie buiten beschouwing gelaten. Hierdoor zijn sindsdien de tarieven voor natuurlijke personen bij de rechtbank voor niet-kantonzaken voor vorderingen met een waarde van meer dan € 100.000, hoger dan de tarieven bij het gerechtshof en de Hoge Raad. Daarnaast zijn de tarieven voor niet-natuurlijke personen bij de rechtbank voor niet-kantonzaken bij vorderingen met een waarde van niet meer dan € 1 miljoen (met uitzondering van de categorie onbepaalde waarde) hoger dan bij het gerechtshof. Voor de wijziging van de Wgbz was het tarief bij het gerechtshof en de Hoge Raad al hoger voor natuurlijke personen bij de rechtbank voor niet-kantonzaken in de categorie vorderingen met een waarde van niet meer dan € 100.000. In tabel 1 zijn de huidige griffierechtstarieven (prijspeil 2022) weergegeven en is de discrepantie zichtbaar.

Tabel 1: discrepantie in opbouw huidige tarieven (prijspeil 2022)

Huidige tarieven	Vorderingen < € 100.000 (rb) en € 12.500 - € 100.000 (hof en HR)		Vorderingen € 100.000 - € 1 miljoen	
	<i>Niet-natuurlijke personen</i>	<i>Natuurlijke personen</i>	<i>Niet-natuurlijke personen</i>	<i>Natuurlijke personen</i>
Rechtbank (niet-kantonzaken)	€ 2.837	€ 1.301	€ 5.737	€ 2.277
Gerechtshof	€ 2.135	€ 783	€ 5.689	€ 1.780
Hoge Raad	€ 2.845	€ 857	€ 7.115	€ 2.135

3.2 Verschillende mogelijkheden t.a.v. de discrepantie

³ Uit de evaluatie van de pilot 'Zorgzaken' bij de rechtbank Amsterdam blijkt bijvoorbeeld dat de wijze van uitnodigen door de rechtbank een rol kan spelen bij het al dan niet verschijnen door de schuldenaar (H. Grootelaar en D. Schelfhout, *Eindrapportage - Evaluatie pilot 'zorgzaken' Rechtbank Amsterdam, 2022*. Raad voor de rechtspraak).

Het conceptwetsvoorstel Wet verlaging griffierechten biedt de gelegenheid om de voornoemde discrepantie te herstellen. Hiertoe is een aantal mogelijkheden. In de bijlage bij dit document is een tabel opgenomen waarin een aantal doorgerekende opties is weergegeven (in de kleuren blauw, oranje en paars).⁴ De opties zijn niet limitatief, maar dienen slechts ter illustratie van verschillende mogelijkheden. Op basis van de reacties kan de meest passende optie verder worden uitgewerkt. Hierbij kan onderscheid worden gemaakt in welke categorieën, bij welke instanties en voor welke personen de tarieven verhoogd of verlaagd moeten worden. Om de discrepantie op te lossen, moet in ieder geval een deel van de tarieven worden verhoogd en/of moeten extra categorieën gedeeltelijk worden uitgezonderd van een verlaging. Daarnaast is de manier waarop de discrepantie opgelost wordt van invloed op de hoogte van het bedrag dat beschikbaar is voor andere maatregelen die de toegang tot het recht vergroten.

De discrepantie in het stelsel kan niet worden opgelost door alle tarieven in eerste aanleg dusdanig te verlagen dat deze lager zijn dan de huidige tarieven in hoger beroep (en cassatie). De ontvangstenderving ten gevolge van een dergelijke verlaging zou de beschikbaar gestelde middelen in het coalitieakkoord overschrijden. Deze optie is daarom ook niet verder uitgewerkt.

Tot slot kan er ook voor worden gekozen om de discrepantie niet op te lossen en de tarieven te wijzigen zoals is beschreven in het conceptwetsvoorstel van de Wet verlaging griffierechten (deze optie is in de bijlage groen gearceerd weergegeven). In het conceptwetsvoorstel wordt voorgesteld de hoogste categorieën (vorderingen met een waarde van meer dan € 100.000) uit te zonderen van de verlaging met 25%, waardoor er € 3 miljoen beschikbaar is voor andere maatregelen die de toegang tot het recht vergroten (zie hiervoor het consultatiedocument 'Verbetering toegang tot het recht', dit document wordt medio augustus 2022 gepubliceerd).

3.3 Vraag

Hoe kijkt u in relatie tot de toegang tot het recht aan tegen de discrepantie in de Wgbz tussen het tarief in eerste aanleg en in hoger beroep en cassatie bij vorderingen in de hogere categorieën? Zou deze discrepantie wat u betreft opgelost moeten worden en zo ja, hoe?

---

⁴ Hierbij is gerekend met de in 2022 geldende tarieven. De griffierechtstarieven worden jaarlijks geïndexeerd (op grond van art. 2 Wgbz en artikel 11:2, eerste lid, Awb), waardoor de tarieven bij de inwerkingtreding van de Wet verlaging griffierechten af zullen wijken van de in de tabellen genoemde bedragen.

Bijlage bij vraagstuk 2 - verschillende mogelijkheden m.b.t. het wijzigen van de griffierechtstarieven in de bijlage bij de Wgbz

In onderstaande tabellen is per instantie weergegeven wat de huidige griffierechtstarieven zijn (prijspeil 2022). Vervolgens is in het groen weergegeven wat de tarieven worden als de tarieven conform het conceptwetsvoorstel worden aangepast (uitgaande van de tarieven in 2022) en de discrepantie die is beschreven in paragraaf 3, niet wordt opgelost. In het oranje, blauw en paars worden de aanpassingen ten opzichte van de percentages uit het conceptwetsvoorstel weergegeven, waarbij de discrepantie die is beschreven in paragraaf 3 wel wordt opgelost. Deze opties zijn onder de tabellen nader toegelicht en uitgewerkt.

Kantonzaken	Griffierecht niet-natuurlijke personen		Griffierecht natuurlijke personen		Griffierecht onvermogens	
	Huidig	Voorstellen	Huidig	Voorstellen	Huidig	Voorstellen
Onbepaalde waarde en niet meer dan € 500	€ 128	-25% € 96	€ 86	-25% € 64	€ 86	-25% € 64
Meer dan € 500 en niet meer dan € 1.500	€ 322	-25% € 241	€ 214	-25% € 161	€ 86	-25% € 64
Meer dan € 1.500 en niet meer dan € 2.500	€ 365	-25% € 274	€ 244	-25% € 183	€ 86	-25% € 64
Meer dan € 2.500 en niet meer dan € 5.000	€ 487	-25% € 365	€ 244	-25% € 183	€ 86	-25% € 64
Meer dan € 5.000 en niet meer dan € 12.500	€ 514	-25% € 386	€ 244	-25% € 183	€ 86	-25% € 64
Meer dan € 12.500	€ 1.384	-25% € 1.038	€ 693	-25% € 520	€ 86	-25% € 64

Civiel	Griffierecht niet-natuurlijke personen		Griffierecht natuurlijke personen		Griffierecht onvermogens	
	Huidig	Voorstellen	Huidig	Voorstellen	Huidig	Voorstellen
Onbepaalde waarde	€ 676	-25% € 507	€ 314	-25% € 235	€ 86	-25% € 64
Niet meer dan € 100.000	€ 2.837	-25% € 2.128	€ 1.301	-25% € 976	€ 86	-25% € 64
		-29% € 2.014		-33,5% € 865		
		-30% € 1.986		-45% € 716		
Meer dan € 100.000 en niet meer dan € 1.000.000	€ 5.737	0% € 5.737	€ 2.277	0% € 2.277	€ 86	-25% € 64
		-8% € 2.095		-8% € 2.095		
		-20% € 1.822		-20% € 1.822		
		-20% € 1.822		-20% € 1.822		
Meer dan € 1.000.000	€ 8.519	0% € 8.519	€ 2.277	0% € 2.277	€ 86	-25% € 64
		-8% € 2.095		-8% € 2.095		
		-20% € 1.822		-20% € 1.822		
		-20% € 1.822		-20% € 1.822		

Gerechtshof	Griffierecht niet-natuurlijke personen		Griffierecht natuurlijke personen		Griffierecht onvermogens	
	Huidig	Voorstellen	Huidig	Voorstellen	Huidig	Voorstellen
Onbepaalde waarde en niet meer dan € 12.500	€ 783	-25% € 588	€ 343	-25% € 257	€ 343	-25% € 257
Meer dan € 12.500 en niet meer dan € 100.000	€ 2.135	-25% € 1.602	€ 783	-25% € 588	€ 343	-25% € 257
		-5,67% € 2.014		+10,5% € 865		
		0% € 2.135		0% € 783		
		+20% € 2.562		+35% € 1.057		
Meer dan € 100.000 en niet meer dan € 1.000.000	€ 5.689	0% € 5.689	€ 1.780	0% € 1.780	€ 343	-25% € 257
		+0,85% € 5.737		+17,7% € 2.095		
		+15% € 6.542		+15% € 2.047		
		+15% € 6.542		+15% € 2.047		
Meer dan € 1.000.000	€ 11.379	0% € 11.379	€ 1.780	0% € 1.780	€ 343	-25% € 257

					+17,7%	€ 2.095			
					+15%	€ 2.047			
					+15%	€ 2.047			

Hoge Raad	Griffierecht niet-natuurlijke personen		Griffierecht natuurlijke personen		Griffierecht onvermogenen	
	Huidig	Voorstellen	Huidig	Voorstellen	Huidig	Voorstellen
Onbepaalde waarde en niet meer dan € 12.500	€ 857	-25% € 643	€ 355	-25% € 266	€ 355	-25% € 266
Meer dan €12.500 en niet meer dan € 100.000	€ 2.845	-25% € 2.134	€ 857	-25% € 643	€ 355	-25% € 266
		0% € 2.845		+1% € 865		
		0% € 2.845		0% € 857		
		+20% € 3.414		+35% € 1.157		
Meer dan € 100.000 en niet meer dan € 1.000.000	€ 7.115	0% € 7.115	€ 2.135	0% € 2.135	€ 355	-25% € 266
Meer dan € 1.000.000	€ 14.229	0% € 14.229	€ 2.135	0% € 2.135	€ 355	-25% € 266

De oranje gemarkeerde optie leidt ertoe dat de tarieven bij de rechtbank (niet-kantonzaken) en het gerechtshof voor een aantal categorieën gelijk aan elkaar zijn en de discrepantie budgetneutraal wordt opgelost. Doordat er geen extra kosten verbonden zijn aan deze optie blijft er € 3 miljoen beschikbaar voor andere maatregelen die de toegang tot het recht vergroten. In onderstaande tabel zijn de benodigde aanpassingen per categorie en de gevolgen voor de tarieven (uitgaande van de tarieven in 2022) weergegeven.

Instantie	Categorie	Niet-natuurlijke personen				Natuurlijke personen			
		Huidig tarief	Voorstel	Nieuw tarief	Verskil	Huidig tarief	Voorstel	Nieuw tarief	Verskil
Rechtbank, niet-kantonzaken	Niet meer dan € 100.000	€ 2.837	-29%	€ 2.014	- € 823	€ 1.301	-33,5%	€ 865	- € 436
Gerechtshof	Meer dan € 12.500 en niet meer dan € 100.000	€ 2.135	-5,67%	€ 2.014	- € 121	€ 783	+10,5%	€ 865	+ € 82
Hoge Raad	Meer dan € 12.500 en niet meer dan € 100.000	€ 2.845	0%	€ 2.845	€ 0	€ 857	+1%	€ 865	+ € 8
Rechtbank, niet-kantonzaken	Meer dan € 100.000 en niet meer dan € 1.000.000	€ 5.737	0%	€ 5.737	N.v.t., cf. conceptwe tsvoorstel	€ 2.277	-8%	€ 2.095	- € 182
Gerechtshof	Meer dan € 100.000 en niet meer dan € 1.000.000	€ 5.689	+0,85%	€ 5.737	+ € 48	€ 1.780	+17,7%	€ 2.095	+ € 315
Hoge Raad	Meer dan € 100.000 en niet meer dan € 1.000.000	€ 7.115	0%	€ 7.115	N.v.t., cf. conceptwe tsvoorstel	€ 2.135	0%	€ 2.135	N.v.t., cf. conceptwe tsvoorstel
Rechtbank, niet-kantonzaken	Meer dan € 1.000.000	€ 8.519	0%	€ 8.519	N.v.t., cf. conceptwe tsvoorstel	€ 2.277	-8%	€ 2.095	- € 182
Gerechtshof	Meer dan € 1.000.000	€ 11.379	0%	€ 11.379	N.v.t., cf. conceptwe tsvoorstel	€ 1.780	+17,7%	€ 2.095	+ € 315
Hoge Raad	Meer dan € 1.000.000	€ 14.229	0%	€ 14.229	N.v.t., cf. conceptwe tsvoorstel	€ 2.135	0%	€ 2.135	N.v.t., cf. conceptwe tsvoorstel

De blauw gemarkeerde optie leidt tot olopende tarieven tussen de instanties. Bij deze optie worden de tarieven in eerste aanleg extra verlaagd ten opzichte van het wetsvoorstel, maar daarnaast wordt een extra categorie in hoger beroep en cassatie uitgezonderd van de verlaging met 25% en wordt een aantal andere tarieven in hoger beroep verhoogd. Deze optie kost circa € 1

miljoen en dit zal ten koste gaan van de middelen die beschikbaar zijn voor andere maatregelen die de toegang tot het recht vergroten. In onderstaande tabel zijn de benodigde aanpassingen per categorie en de gevolgen voor de tarieven (uitgaande van de tarieven in 2022) weergegeven.

		Niet-natuurlijke personen				Natuurlijke personen			
Instantie	Categorie	Huidig tarief	Voorstel	Nieuw tarief	Vershil	Huidig tarief	Voorstel	Nieuw tarief	Vershil
Rechtbank, niet-kantonzaken	Niet meer dan € 100.000	€ 2.837	-30%	€ 1.986	- € 851	€ 1.301	-45%	€ 716	- € 585
Gerechtshof	Meer dan € 12.500 en niet meer dan € 100.000	€ 2.135	0%	€ 2.135	€ 0	€ 783	0%	€ 783	€ 0
Hoge Raad	Meer dan € 12.500 en niet meer dan € 100.000	€ 2.845	0%	€ 2.845	€ 0	€ 857	0%	€ 857	€ 0
Rechtbank, niet-kantonzaken	Meer dan € 100.000 en niet meer dan € 1.000.000	€ 5.737	0%	€ 5.737	N.v.t., cf. conceptwetsvoorstel	€ 2.277	-20%	€ 1.822	- € 455
Gerechtshof	Meer dan € 100.000 en niet meer dan € 1.000.000	€ 5.689	+15%	€ 6.542	+ € 853	€ 1.780	+15%	€ 2.047	+ € 267
Hoge Raad	Meer dan € 100.000 en niet meer dan € 1.000.000	€ 7.115	0%	€ 7.115	N.v.t., cf. conceptwetsvoorstel	€ 2.135	0%	€ 2.135	N.v.t., cf. conceptwetsvoorstel
Rechtbank, niet-kantonzaken	Meer dan € 1.000.000	€ 8.519	0%	€ 8.519	N.v.t., cf. conceptwetsvoorstel	€ 2.277	-20%	€ 1.822	- € 455
Gerechtshof	Meer dan € 1.000.000	€ 11.379	0%	€ 11.379	N.v.t., cf. conceptwetsvoorstel	€ 1.780	+15%	€ 2.047	+ € 267
Hoge Raad	Meer dan € 1.000.000	€ 14.229	0%	€ 14.229	N.v.t., cf. conceptwetsvoorstel	€ 2.135	0%	€ 2.135	N.v.t., cf. conceptwetsvoorstel

De paars gemarkeerde optie leidt ook tot olopemde tarieven tussen de instanties. Bij deze optie worden de tarieven in eerste aanleg verlaagd conform het wetsvoorstel (met uitzondering van de hoogste categorie voor natuurlijke personen, dat tarief wordt in tegenstelling tot het wetsvoorstel toch verlaagd), maar wordt een extra categorie in hoger beroep en cassatie uitgezonderd van de verlaging met 25% en worden de tarieven in die categorie verhoogd. Ook wordt een aantal andere tarieven in hoger beroep verhoogd.

De paars gemarkeerde optie levert circa € 1,5 miljoen op en dit bedrag zal beschikbaar komen voor andere maatregelen die de toegang tot het recht vergroten. In onderstaande tabel zijn de benodigde aanpassingen per categorie en de gevolgen voor de tarieven (uitgaande van de tarieven in 2022) weergegeven.

		Niet-natuurlijke personen				Natuurlijke personen			
Instantie	Categorie	Huidig tarief	Voorstel	Nieuw tarief	Vershil	Huidig tarief	Voorstel	Nieuw tarief	Vershil
Rechtbank, niet-kantonzaken	Niet meer dan € 100.000	€ 2.837	-25%	€ 2.128	N.v.t., cf. conceptwetsvoorstel	€ 1.301	-25%	€ 976	N.v.t., cf. conceptwetsvoorstel
Gerechtshof	Meer dan € 12.500 en niet meer dan € 100.000	€ 2.135	+20%	€ 2.562	+ € 427	€ 783	+35%	€ 1.057	+ € 274
Hoge Raad	Meer dan € 12.500 en niet meer dan € 100.000	€ 2.845	+20%	€ 3.414	+ € 569	€ 857	+35%	€ 1.157	+ € 300
Rechtbank, niet-kantonzaken	Meer dan € 100.000 en niet meer dan € 1.000.000	€ 5.737	0%	€ 5.737	N.v.t., cf. conceptwetsvoorstel	€ 2.277	-20%	€ 1.822	- € 455

Gerechtshof	Meer dan € 100.000 en niet meer dan € 1.000.000	€ 5.689	+15%	€ 6.542	+ € 853	€ 1.780	+15%	€ 2.047	+ € 267
Hoge Raad	Meer dan € 100.000 en niet meer dan € 1.000.000	€ 7.115	0%	€ 7.115	N.v.t., cf. conceptwe tsvoorstel	€ 2.135	0%	€ 2.135	N.v.t., cf. conceptwe tsvoorstel
Rechtbank, niet-kantonzaken	Meer dan € 100.000 en niet meer dan € 1.000.000	€ 8.519	0%	€ 8.519	N.v.t., cf. conceptwe tsvoorstel	€ 2.277	-20%	€ 1.822	- € 455
Gerechtshof	Meer dan € 1.000.000	€ 11.379	0%	€ 11.379	N.v.t., cf. conceptwe tsvoorstel	€ 1.780	+15%	€ 2.047	+ € 267
Hoge Raad	Meer dan € 1.000.000	€ 14.229	0%	€ 14.229	N.v.t., cf. conceptwe tsvoorstel	€ 2.135	0%	€ 2.135	N.v.t., cf. conceptwe tsvoorstel